

KANDIDATNUMMER 3035

Sidetall _____ av _____

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

SSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III
Skriftlig eksamen
4 timer

nasjonale sommerskole
et i Oslo

Øve

Mal. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvilke to betydninger har ordet *sapmi*?

Den ene betydningen, som ordet *sapmi* har er det geografiske området der samene tradisjonelt har bodd. Den andre betydningen er den etniske folkegruppen samer.

2. Hva er Nordkalotten?

Nordkalotten omfatter områdene i Nord-Norge, Nord-Sverige, Nord-Finland og Kolahalvøya der samene tradisjonelt har bodd.

3. Hvilke faktorer kan en same basere sin identitet på?

En same kan basere sin identitet på genetisk avstamning, morsmål, personlige ønsker eller en kombinasjon av disse faktorene.

4. Hvordan fungerte *siida*-systemet som grunnlag for å organisere det tradisjonelle samiske samfunnet?

En gruppe samer som jøstet sammen ble kalt *siida*. *Siida*-systemet baseres på ulike slike grupper som etablerte små boplasser. Det er disse boplassene som ble grunnlaget for det tradisjonelle samiske samfunnet.

5. Hva var årsaken til at samene aldri greide å mobilisere noen særlig motstand mot koloniseringen av territoriene deres?

Årsaken til at samene aldri greide å mobilisere noen særlig motstand mot koloniseringen av territoriene deres var at de bodde for spredt og det var dermed vanskelig å organisere seg.

6. Nevn to eksempler på hvordan fornuftspolitikken overfor samene ble praktisert.

For det første fikk samene undervisning i norsk og ikke samisk på skolen. For det andre ble det vedtatt ved lov at bare norske statsborgere som snakket, leste og skrev norsk, kunne kjøpe jord.

7. Hva står det i paragraf 110a i Grunnloven?

Paragraf 110a i Grunnloven legger forholdene for samene til rette. Den forsikrer samenes rett å utvikle sitt eget språk og sin egen kultur.

8. Hvilken oppgave har Nordisk sameråd?

Nordisk sameråd er et samarbeidsorgan som handler forskjellige politiske saker som angår samene.

9. Hvilken funksjon hadde *noaiden* i det gamle samiske samfunnet?

I det gamle samiske samfunnet var *noaiden* et forbindelsesledd mellom menneskene og gudene eller åndene.

10. Hvem var Lars Levi Læstadius?

Lars Levi Læstadius var lederen for en religiøs bevegelse med et konservativt syn på kristendommen. Læren hans var rettet særlig mot bruk av alkohol.

II: Tekst med oppgaver

Tiåret som teller

(Aftenposten, 15.9.2013)

Populærkulturen vil ha oss til å dyrke ungdomstiden til vi er langt oppi trettiårene. Det kan være en tabbe.

- Ah, tjueårene.

BI-studenten Junaid Khan (26) smaker fornøyd på ordet.

- Jeg kaller det "det gylne tiår". Man tror man kan få til hva som helst, alle drømmer skal gå i oppfyllelse.

Avgjørende

Tjueårene er den perioden i livet som har størst innflytelse på voksenlivet. Vi tar mer enn 80 prosent av våre mest betydningsfulle beslutninger før vi fyller 35, ifølge den amerikanske psykologen, professoren og forfatteren Meg Jay.

I sin bok *The defining decade: Why your twenties matter* uttrykker hun bekymring over at dagens unge roter bort tjueårene i den tro at de har all verdens tid til å finne ut hvem de er, hva de vil med livet sitt og hvordan de skal utnytte de viktige tjueårene.

Finne seg selv

Ord som *kidults* og *twixters* oppsto i USA på midten av 2000-tallet for å beskrive en ny og raskt voksende gruppe av unge mennesker i tje- og trettiårene. Mange av dem aner ikke hva de skal gjøre, hvor de skal bo og hvem de skal leve sammen med. De lurar på om de skal bli fotografer, advokater eller partyarrangører.

- Denne usikkerheten gjør dem bekymret. De blir forsørget av foreldrene, er uten forpliktelser, gjerne universitetsutdannet, men har i beste fall en lavtlønnet jobb, sier Jay.

- I dag handler "ung voksen"-perioden om sosiale forandringer: Flytte hjemmefra, etablere seg i egen bolig, fullføre utdanning, etablere seg på arbeidsmarkedet og utforske kjærlighetslivet. Økt individualisering gir økte valgmuligheter, men også økt ansvar for eget livsløp, sier NOVA-forskeren Christer Hyggen.

- Jeg mener det er viktig at vi ikke bare fordømmer dem som "umodne voksne", men anerkjenner at de er i en fase som er viktig, sier Hyggen.

og Meg Jay mener medier og populærkultur må slutte å bruke som kidults og twixters fordi det bidrar til banalisering. Hvis man ikke gjort nok i tjueårene, blir det desto mer som må realiseres i trettiårene.

Store forventninger

- Det er ikke de unges skyld at de i dag har for store forventninger til hva livet skal by på, hevder trendforsker og sosialantropolog Gunn Helen Øye.
- Alle generasjoner har et handlingsmønster som speiler samfunnet de lever i. Denne generasjonen er blitt sånn på grunn av noe.

Hun kaller dem «fordi-generasjonen»: De unge som kun gjør det som kan skrives på CV-en. De er vokst opp med støttende foreldre og er blitt sosialisert inn i samfunnsgrupper som dyrker dyktighet. Det blir dermed tydelige ytterpunkter, med de flinke som lykkes i alt på ene siden, og de som faller helt utenfor på den andre.

For sin egen skyld

Junaid Khan (26) sluttet på studiene på BI i Nydalen for noen år siden, men er tilbake på skolebenken etter å ha tenkt seg grundig om.

- Jeg testet arbeidslivet i noen år, men til slutt innså jeg det selv: Utdanning er viktig. Og når du selv innser det, at du gjør det for din egen og ikke for noen andres skyld, da er du blitt voksen, sier Khan.

- Jeg tror vi sier at du kan kalle meg en ung mann, ikke voksen.

A. Spørsmål til teksten «Tiåret som teller».

1. Hvorfor er forfatteren Meg Jay bekymret for dagens unge?

Meg Jay er bekymret for dagens unge fordi hun mener at de bruker for mye tid på å finne seg selv og hva de ønsker av livet. Ifølge henne roter de bort tjueårene.

2. Hva er det som karakteriserer gruppen kidults/twixters?

Det som karakteriserer gruppen kidults/twixters er at den består av unge mennesker som ikke vet hva de skal gjøre med livet sitt.

3. Hva mener Gunn Helen Øye når hun kaller unge i dag "fordi-generasjonen"?

Gunn Helen Øye bruker begrepet 'fordi-generasjonen' for å peke på dagens handlingsmønstre for de unge. Hun mener med det at unge i dag har vokst opp i samfunnsgrupper som dyrker dyktighet.

4. Hvorfor bestemte Junaid Khan seg for å gå tilbake til studiene?

Junaid Khan bestemte seg for å gå tilbake til studiene fordi han innså at

var viktig for ham.

Utfør setningene (så de gir samme mening som i teksten).

1. "Det gyldne tiår" er ifølge Junaid Khan tida når man kan bli til hva som helst og oppfylle alle sine drømmer.^{tror at man}
2. Den perioden i livet som har størst innflytelse på voksenlivet er tjueårene.
3. På midten av 2000-tallet oppsto det ord som kidults og twixters i USA.
4. Økte valgmuligheter er en resultat av økt individualisering.
5. Hvis man får gjort nok i tjueårene, blir det ikke så mye som må realiseres i trettiårene.

C. Alternative uttryksformer

1. A. De blir forsørget av foreldrene sine.
B. Det er foreldrene deres som forsørger dem.
2. A. Noen samfunnsgrupper dyrker dyktighet.
B. I noen samfunnsgrupper blir det dyrket dyktighet.
3. A. Denne usikkerheten gjør dem bekymret.
B. De blir bekymret på grunn av denne usikkerheten.
4. A. «Det er ikke de unges skyld at de har for store forventninger,» hevder Gunn Helen Øye.
B. Gunn Helen Øye hevder at det ikke er de unges skyld at de har for store forventninger.
5. A. Junaid Khan er tilbake på skolebenken.
B. Junaid Khan har begynt igjen på skolen.

D. Verb.**Sett inn riktig form av verbet.**

- å finne Noen dager etter at Whitney Houston ble fant død,
- å spille ble en av sangene hennes spilt på
- å spille flere radiostasjoner. Den sangen man spilte på den tiden, var "The greatest love of all". Innholdet i teksten er enkelt:
- å oppleve Den største kjærligheten du vil kunne oppleve, er kjærligheten til deg selv. Forfatteren Jean M.
- å utgi Twenge ga ut i april 2006 boka *Generation Me*,
- å få og filosofien hennes har fått samme navn som boka i løpet av årene som har gått.
- å handle Jean M. Twenge lot boka handle om de som
- å føde ble født på 70-, 80- og 90-tallet. Boka dreide
- å oppleve seg om mennesker som aldri tidligere hadde opplevd
- å fortelle en krig, og boka fortalte at de var unike, at alt de
- å gjøre gjorde var viktig og riktig. For noen måneder
- å lese siden var det mulig å lese en rørende
- å fortelle artikkel i en avis der en ung journalist fortalte historien om sin døde mor. Fra å være morsom og levende
- å forvandle seg forvandlet moren seg
- å forsvinne til å bli en dypt deprimert kvinne, og til slutt forsvant hun inn i elsk-deg-selv-bøkene. Hun er en av mange. Vi
- å realisere seg realiserer oss selv nå for tiden, vi
- å forvente forventer hele tiden å få en jobb som
- å betale er godt betalt, slik at det er

- å kjøpe mulig for oss å kjøpe et stort hus i Ullevål Hageby.
- å by Men hva er lykke, og hva blir livet budt på til
- å bli syvende og sist? Møtet med virkeligheten var ble
- å være brutalt for *Generation Me*, for kanskje vi ikke er så
- å mene unike likevel? Hva ville Whitney Houston mene
- å leve om alt dette, hvis hun hadde levd.

E. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Mange av dagens tjuetåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.

De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli.

- (fordi) Mange av dagens tjuetåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene fordi de unge ofte har store forventninger til hvordan livet skal bli.
- (så) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli, så mange av dagens tjuetåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.
- (derfor) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli. Derfor kan mange av dagens tjuetåringer bli skuffet når de kommer i trettiårene.
- (for) Mange av dagens tjuetåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene, for de unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli.
- (av den grunn) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli. Av den grunn kan mange av dagens tjuetåringer bli skuffet når de kommer i trettiårene.

F. Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.*viktig – periode*Til slutt leste vi om noen viktige perioder i verdenshistorien.Tjue- og trettiårene er en av de viktigste periodene i livet.Hvilken periode synes du er viktigere enn barndommen?Jeg mener at ungdomstiden er den aller viktigste perioden i livet.Hva skal du gjøre i denne viktige perioden?**G. Lukeøvelse****Fyll inn de åpne lukene med ett ord i hver.****Ventelister for kortreist, økologisk mat***Aftenposten, 14. juli 2014*Det er store ventelister for å abonnere på kortreist mat i Oslo.

Oslo Kooperativ har 777 medlemmer som kan bestille ferdige grønnsaksposer og flere

enn 1000 Oslo-borgere står på venteliste for å bli medlem.

– Vi merker at dette er noe folk vil ha, sier Mads Pålsrud, styremedlem.

- Går rett inn i «tidsånden»Siden oppstarten i fjor vår er ventelistene bare blitt lengre og lengre.

– Moteriktig, sunt, bærekraftig, etisk riktig - kortreist mat er et positivt ladet tema på mange måter. Det går rett inn i «tidsånden». Jeg tror vi kommer til å se mer og mer av denne typen tilbud av kortreist mat, sier Annechen Bugge, som forsker på nordmenns spisevaner på SIFO. Hun påpeker at man ser en økende interesse i samfunnet for alle aktiviteter som er knyttet til mat, og særlig knyttet til det lokale og kortreiste.

- Vil ha mat med historie

Det vi ser, er en økende opptatthet av sunnhet og helse. Stadig flere ønsker et råvarebasert kosthold, og forbrukerne legger vekt på å lage mat fra bunnen av. Folk ønsker mat med en historie. Mange vil gjerne kunne produsere maten i stor grad selv. Man vil tilbake til noe friskt og naturlig, og vi ser at mange forbrukere foretrekker å kjøpe norsk og kortreist.

- En selvfølge

Hanna Halpren, daglig leder på Restaurantakademien i Stockholm, sier at trenden er global. Hun tror at økologisk og kortreist mat etter hvert vil bli en selvfølge.

– Det vi ser, er at vi mennesker ikke kjenner til helt trygge. Vi vil tilbake til den gamle, enkle verden, men på en moderne måte. Neste uke vil Kooperativet ta opp 500 nye medlemmer. Dermed halveres ventelisten. Mange har ventet i nesten ett år, sier Helene Austevoll, styremedlem i Oslo Kooperativ. Man får et helt annet forhold til å kjøpe maten når man vet hvor den kommer fra.

Trenger mer plass

Det finnes flere andre abonnementsordninger for frukt og grønt i Oslo. Kooperativet skiller seg ut ved at de er drevet på dugnad. Her må medlemmene også bidra, enten ved å pakke poser eller med å drifte organisasjonen. De kaller seg et «arbeidsfellesskap». Nå ønsker de å starte lokale kooperativer først omkring i Oslo, og er allerede på utkikk for nye lokaler på Tøyen. Flere andre byer er interessert i å følge etter.

- Det har virkelig tatt seg opp de siste årene. Det er en direkte link mellom bonden og forbrukeren som jeg tror mange setter pris på, sier Pålsrud.

Do not write
in this space

"Det vidunderlige" i Et dukkehjem

Henrik Ibsen satte under debatt viktige temaer som den borgerlige dobbeltmoralen, forholdet mellom mann og kvinne, kirken, forretningslivet. Dessuten gransket han konflikten mellom sannhet og løgn, virkelighet og fantasi, det å være seg selv og det å forestille seg for noen annen. Det er slike evige spørsmål som gjør dramaene hans like aktuelle i dag som på slutten av 1800-tallet.

Et dukkehjem er et samtidsdrama som fortsatt spilles i teatre verden rundt. Det avspeiler forholdene i en tilsynelatende lykkelig familie. Kona i familien, Nora, er naiv og lettroende som et barn. Hun gjorde seg skyldig i et lovbrudd for å redde livet til sin ektefelle Torvald. Men var ofret verdt?

Dramaet inneholder mange symboler. Ibsen brukte uttrykket "det vidunderlige" for å vise til det kona forventet at det skulle skje. Gjennom retrospektive blir fortelles det i dramaet at Nora hadde tatt opp et lån for en sydenreise fordi det var det den syke Torvald trengte. Dessuten hadde Nora forfalsket sin døende fars underskrift for å kunne låne pengene.

Vi får inntrykk av at den barnslige søtekona er har i virkeligheten en modig og sterk personlighet. Hun gjorde alt hun kunne for familiens skyld selv om det var mannens plikt å forsørge familien og ta de viktige avgjørelsene.

Hva handler dette "vidunderlige" om da? Det gjelder Noras forestilling for mannen. Hun forventet et ridderlig ofre fra ham hun hadde satt høyest. Nora var overberist om mannens edle karakter og håpet at han skulle påta seg ansvaret for det hun hadde gjort. Den lettroende kerrefuglen forventet at Torvald skulle ha mot nok til å redde sin kone. Da saken skulle avsløres kunne Nora ikke gjøre noe annet enn "å gå og vente på det vidunderlige."

Men det vidunderlige skjedde ikke. Det var bare et håp, en fantasi. Det var en gal forestilling fordi Torvald viste seg til å være en annen. Han viste seg til å være en egoist. Mannen som Nora hadde verdsett og elsket var en feig og en forræder.

"Det vidunderlige" i Et dukkehjem viser først og fremst en motsetning mellom virkelighet og fantasi, det som Nora hadde forventet og det som

Do not write
in this space

skjedde. "Det vidunderlige" viser også til Noras ønske om et verdifullt og gjensidig ekteskapsforhold. Ved at hun reddet mannen og brøt loven, forlot Nora dukkerollen. "Det vidunderlige" som ikke skjedde opplyste Nora om det ekte livet. Til slutt forsto hun at hun hadde levd et overfladisk liv. Hun innså at ekornet innså at det ville være et fullstendig menneske.

Til slutt henvendte Nora seg til Torvald med snakk om "det vidunderligste". Ibsen brukte uttrykket som et symbol på det fullstendige livet og kvinnes rett til å være likeverdig som mannen. Dramaet Et dukkehjem forblir i historien som ett av de viktigste verkene når det gjelder kvinnesak og kvinnenes posisjon i samfunnet.